

TERRA D'IBERS

**UNA HISTÒRIA DE FA
MÉS DE 2.500 ANYS**

**PROGRAMACIÓ EDUCATIVA
TALLERS DIDÀCTICS**

**PROGRAMACIÓ EDUCATIVA
TALLERS DIDÀCTICS**

Presentació

El 30 d'abril d'aquest any es va inaugurar l'exposició permanent «Terra d'Ibers» al Mucbe. Una mostra que dona a conèixer qui eren els ibers i com varen viure fa 2.500 anys a les nostres terres.

La programació didàctica 2021/2022 es presenta al voltant d'esta exposició amb el propòsit de fomentar l'interés per la història i la cultura per tal d'entendre la diversitat social, religiosa i cultural de l'actualitat.

Les visites-taller que proposem estan pensades i adaptades per a cada sector d'edat d'acord als coneixements que en aquell moment s'estiguen impartint, i estan estructurades en dos parts:

1. La visita a l'exposició: es realitzarà un recorregut guiat per l'itinerari de l'exposició per a explicar de manera senzilla, amena i rigorosa els diferents àmbits de l'exposició. Les explicacions variaran atenent el cicle educatiu i la motivació de la visita.

2. Tallers didàctics: a continuació de la visita es realitzarà el taller didàctic en relació amb la temàtica proposta i tindrà com a finalitat aconseguir un major coneixement i comprensió dels continguts de la visita.

Programa i organitza

Museu de la Ciutat de Benicarló
Ajuntament de Benicarló

Coordinació

Museu de la Ciutat de Benicarló

Execució

Iocum (Sofia Beltrán)

Textos

Museu de la Ciutat de Benicarló

Disseny expositiu

Kumi Furió, Rosa Bou

Il·lustracions

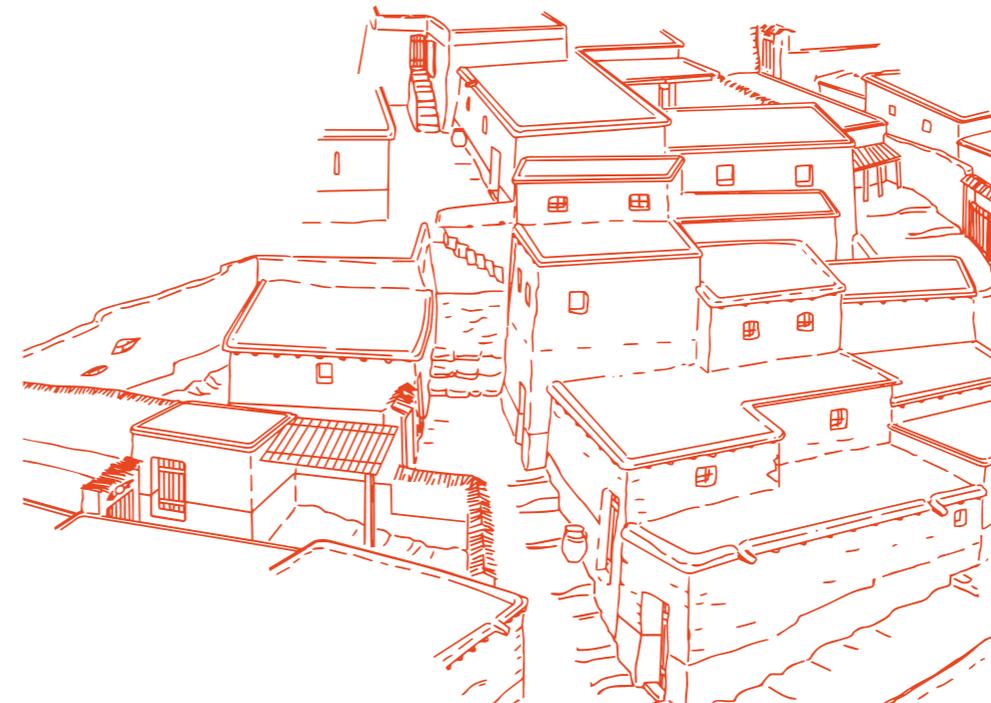
Mª José García Miravet

Revisió lingüística

Aviva-Agència de Promoció del Valencià de Benicarló

Finançament

Ajuntament de Benicarló
Fons Feder (EDUSI)
(Actuació cofinançada pels Fons Europeus de Desenvolupament Regional Programa Operatiu 2014/2020. Operació: Projecte Ruta Terra d'Ibers)

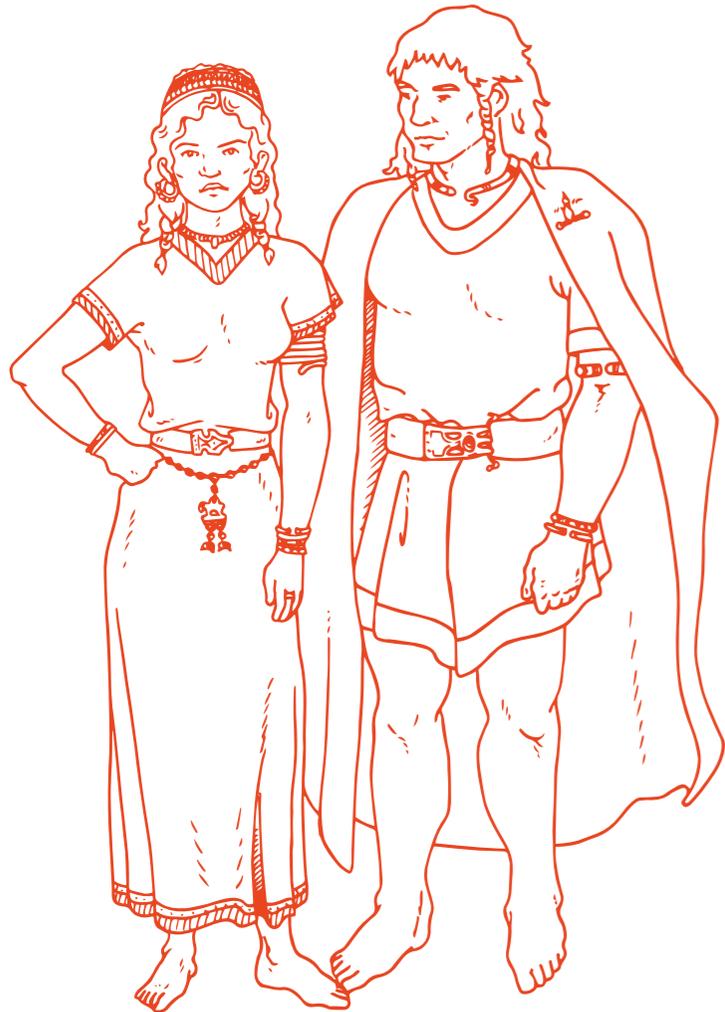

Objectius pedagògics

- Conèixer la cultura ibera i la tribu dels ilerjavons.
- Aprendre a valorar el patrimoni arqueològic.
- Reconèixer, identificar i relacionar diferents cultures amb les seues èpoques, estils i formes de pensament corresponent.
- Fomentar el respecte i la cura pel patrimoni.
- Incrementar l'interès pels museus, exposicions i el patrimoni en general.
- Conèixer costums i altres trets culturals molt diferents dels nostres.
- Fomentar la curiositat històrica i científica.

Objectius creatius

- Treballar les habilitats manuals.
- Conèixer algunes de les tècniques dels diferents llenguatges artístics.
- Desenvolupar la iniciativa, la imaginació i la creativitat.
- Desenvolupar les habilitats d'atenció, concentració, memòria, comprensió i expressió.
- Millorar les tècniques del treball individual i del treball en equip.

On i quan

Les visites-taller es duran a terme al Museu de la Ciutat de Benicarló a partir del **14 d'octubre de dimarts a divendres**.

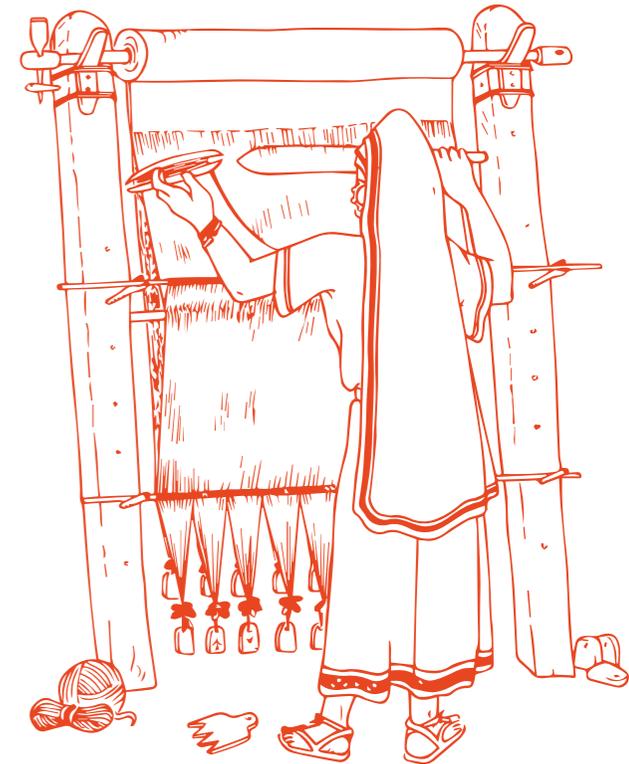
Hi haurà 2 torns: de **9.30 h a 11.00 h** i d'**11.30 h a 13.00 h**.

Els tallers són totalment gratuïts, però cal inscripció prèvia.

PLACES LIMITADES PER ORDRE DE RESERVA.

Per a reservar podeu telefonar: **964 46 04 48**

O bé enviar un correu electrònic: correu.mucbe@benicarlo.org

TALLER 1. ELS EXVOTS

En aquest taller l'alumnat treballarà els exvots: què són, la seua funció, la forma i l'elaboració.

Es crearà un exvot amb diferents materials en funció de l'edat de l'alumnat (figures, rostres, animals...). En funció de la peça es realitzarà un **penjoll** o un **clauer**.

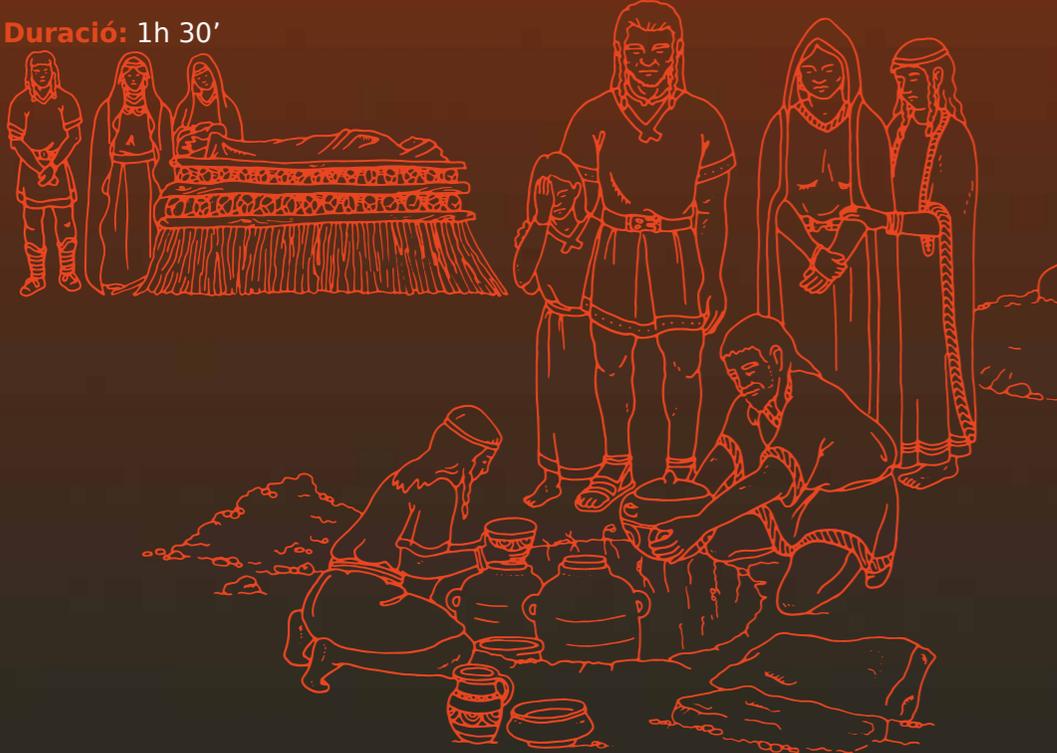
Després de l'elaboració de la peça en el taller, s'explicarà com es feia el ritual iber a les portes dels temples.

Aquest ritual ajudarà el grup escolar a comprendre i consolidar els costums de la vida cultural iber, alguns dels quals són molt semblants als de l'actualitat.

Destinataris/àries: des de 1r de primària fins a 2n d'ESO.

Nombre màxim d'assistents: 30

Duració: 1h 30'

TALLER 2. SOM PINTORS IBERS

En finalitzar la visita a l'exposició ja coneixerem les dos metodologies per a treballar la ceràmica (la ceràmica feta a mà i la ceràmica feta amb el torn del terrissaire). Podran aprendre les seues formes i la seua utilitat. En el taller podran treballar la pintura ceràmica i les diferents temàtiques (geomètrica o figurativa) i així coneixerem com pintaven els ibers.

Després l'alumnat observarà la ceràmica trobada al Puig de la Nau de Benicarló i, finalment, **decoraran un got o plat de ceràmica**.

Destinataris/àries: des d'infantil fins a 2n d'ESO.

Nombre màxim d'assistents: 30

Duració: 1h 30'

TALLER 3. ENFANGA'T

En aquest taller s'explicarà la importància que va tenir la ceràmica, en ser un dels avanços més importants per a la cultura ibera i que ha perdurat fins a l'actualitat. La ceràmica no només va rebre una utilitat domèstica, sinó que també va jugar un paper molt important en els rituals funeraris, on es reutilitzaven les olles per a convertir-les en urnes funeràries.

Mitjançant aquest taller s'ensenyarà de manera adaptada i de forma didàctica i participativa, la forma com elaboraven els ibers els seus recipients.

Cada participant podrà aprendre la tècnica i **elaborar la seua pròpia ceràmica a mà**. En acabar, la decoraran amb incisions i pessics.

Destinatari/àries: des d'infantil fins a 2n d'ESO.

Nombre màxim d'assistents: 30

Duració: 1h 30'

TALLER 4. TALLER D'ESCRITURA IBERA

L'escriptura ibera és tot un misteri i no s'han pogut desxifrar amb exactitud els textos que s'han trobat inscrits en ploms o ceràmica. En aquest taller l'alumnat coneixerà l'alfabet ibèric i podrà escriure el seu nom en ibèric. En primer lloc, se'ls repartirà unes fitxes amb l'alfabet ibèric i practican en un full el seu nom.

Posteriorment, l'alumnat farà un clauer o **penjoll amb plàstic màgic, on podran escriure-hi el nom en ibèric** i decorar-lo al seu gust.

Destinatari/àries: des d'infantil fins a 2n d'ESO.

Nombre màxim d'assistents: 30

Duració: 1h 30'

▷▷	a	^ ^	l							
⋈	e	◁◁	r		ba	χ	ta	^^	ka	
⋈	i	∩	r	⊗	be	◊	te	<<	ke	
H	o	⋈	n	⌈	bi	⌋	ti	∩	ki	
↑	u	⌋	m	⊗⊗	bo	⌋	to	⊗	ko	
		Y	-	◻	bu	△	tu	◊	◊	ku
		∫	{	s						
		M	∫	s						

TALLER 5. L'ESPART I LA LLATA

La llata és una trena teixida amb espart i sempre amb un nombre imparell de ramals. Amb aquesta tècnica es fabricaven i es fabriquen tot tipus d'objectes, tant ornamentals com d'un ús domèstic. Aquests objectes han arribat fins als nostres dies, i en trobem cistells, estores, cabassos o barrets.

Segons l'edat de l'alumnat, en aquest taller podran endinsar-se en aquesta tècnica i elaborar peces senzilles com polseres, braçalets, etc.

Amb aquest taller s'estimula la motricitat, l'observació i la concentració.

Destinataris/àries: des de 3r de primària fins a 2n d'ESO.

Nombre màxim d'assistents: 30

Duració: 1h 30'

CONTACTE I RESERVA DE GRUPS

Museu de la Ciutat de Benicarló

Carrer de la Pau,2
12580 Benicarló

Per a la reserva de grups i consultes

Telèfon: 964 460 448

Correu electrònic: correu.mucbe@benicarlo.org

Monitora: Sofia Beltrán

Lloc de realització de l'activitat

Les visites es duran a terme en l'exposició permanent «Terra d'Ibers», a la primera planta del Mucbe. Els tallers es realitzaran a l'aula didàctica, que per tal de millorar l'accessibilitat i la sortida als jardins s'ha traslladat a la planta baixa.

Horaris

Inici: El 14 d'octubre de 2021

Els horaris disponibles per a realitzar els diferents tallers són de dimarts a divendres en 2 torns:

* De 9.30 h a 11.00 h

* D'11.30h a 13.00 h

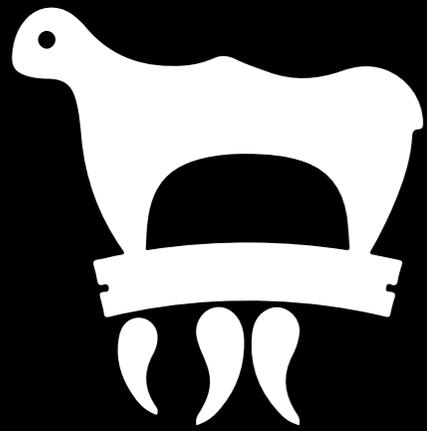
Els tallers tindran una durada prevista d'1h i 30' aproximadament.

Recomanacions

Els tallers són gratuïts i cal inscripció prèvia.

Recomanem fer les reserves al més prompte possible per a poder fer la previsió de materials.

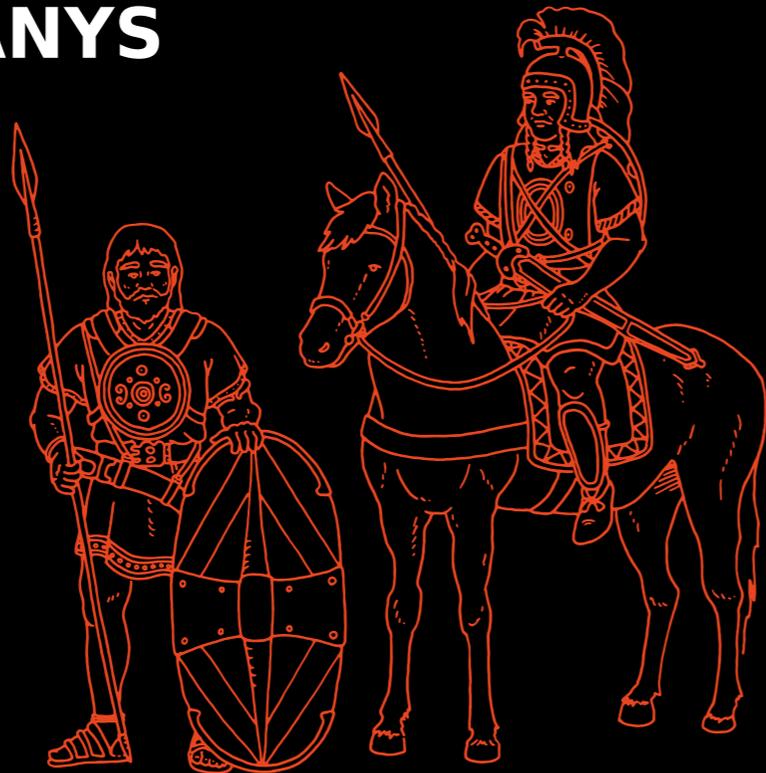
Per als tallers 1, 2 i 3 és recomanable dur bata.

TERRA D'IBERS

UNA HISTÒRIA DE FA
MÉS DE 2.500 ANYS

CATÀLEG

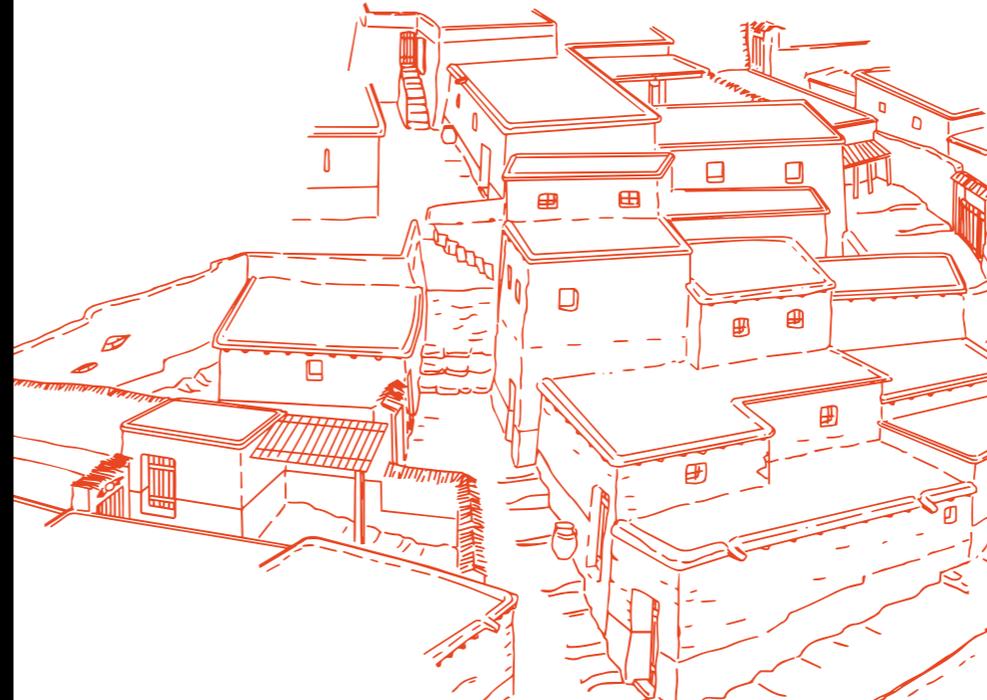

Qui eren els ibers?

Sempre han existit dubtes sobre la procedència dels ibers i fins i tot es va arribar a pensar que havien arribat des del nord d'Àfrica. Tot i això, finalment s'ha conclòs que eren els descendents de les anteriors cultures que es van desenvolupar al sud i a l'est de la península Ibèrica i que van anar experimentant canvis com a conseqüència del contacte amb altres cultures com els grecs, fenicis i púnics (cartaginesos).

Eren un conjunt de pobles que van habitar a l'est de la península Ibèrica. La seua àrea d'influència abastava des del sud de França, per tota la costa mediterrània i fins a Andalusia. No formaven un poble homogeni ni constituïen una única unitat política i, encara que compartien trets bàsics d'una mateixa cultura, hi havia diferències entre ells.

Els diversos poblats que hi havia en la nostra zona pertanyien a la tribu dels ilerconvons, que eren el grup que controlava el territori de l'actual província de Castelló i sud de Tarragona, incloent tot el tram final de l'Ebre.

¿Quiénes eran los íberos?

Siempre han existido dudas sobre la procedencia de los íberos e incluso se llegó a pensar que habían llegado desde el norte de África, aunque finalmente se ha establecido que eran los descendentes de las anteriores culturas que se desarrollaron al sur y este de la península ibérica y que fueron experimentando cambios como consecuencia del contacto con otras culturas; griegas, fenicias, púnicas (cartaginesas).

Eran un conjunto de pueblos que habitaron al este de la península ibérica. Su área de influencia alcanzaba desde el sur de Francia, por toda la costa mediterránea y hasta Andalucía. No formaban un pueblo homogéneo ni constituían una sola unidad política y, aunque compartían rasgos básicos de una misma cultura, había diferencias entre ellos.

Los diversos poblados que había en nuestra zona pertenecían a la tribu de los ilerconvons, que eran el grupo que controlaba el territorio de la actual provincia de Castellón y sur de Tarragona, incluyendo todo el tramo final del río Ebro.

Quant de temps van habitar a la península Ibèrica?

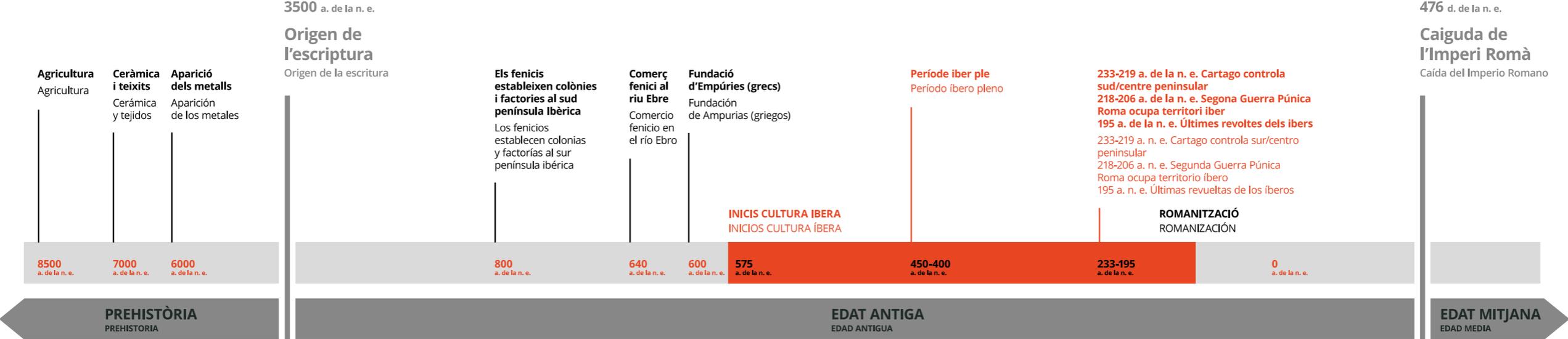
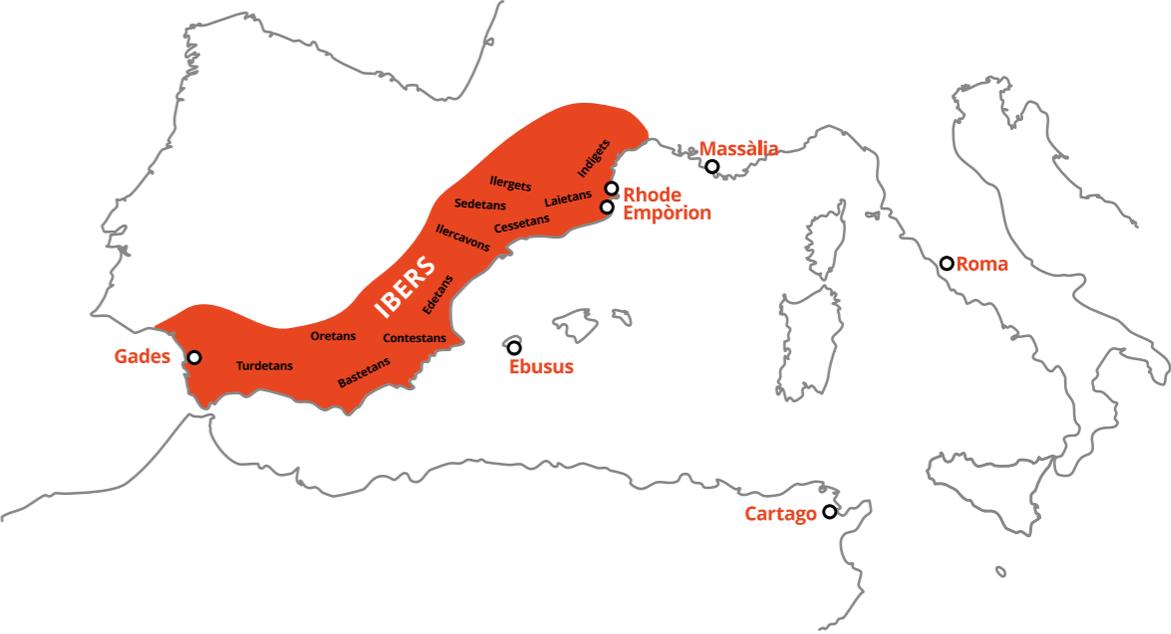
La cultura iberica es va desenvolupar a partir del s. VII a. de la n. e. (Abans de la Nostra Era) pel contacte dels pobles indígenes que vivien en el litoral mediterrani i la zona sud de la Península amb els comerciants fenicis, grecs i cartaginesos. Just va coincidir amb la decadència dels tartessis.

El període iber va tenir la seua màxima esplendor en els segles V i IV a. de la n. e., fins que els ibers van anar perdent la independència i personalitat per anar integrant-se en l'enorme mosaic que Roma va construir amb tots els pobles mediterranis.

¿Cuánto tiempo habitaron en la península ibérica?

La cultura íbera se desarrolló a partir del s. VII a. n. e. (Antes de nuestra Era) por el contacto de los pueblos indígenas que vivían en el litoral mediterráneo y la zona sur de la Península con los comerciantes fenicios, griegos y cartagineses. Coincidió con la decadencia de los tartesios.

El período íbero tuvo su máximo esplendor en los siglos V i IV a. n. e., hasta que los íberos fueron perdiendo su independencia y su personalidad integrándose en el enorme mosaico que Roma construyó con todos los pueblos mediterráneos.

Com eren?

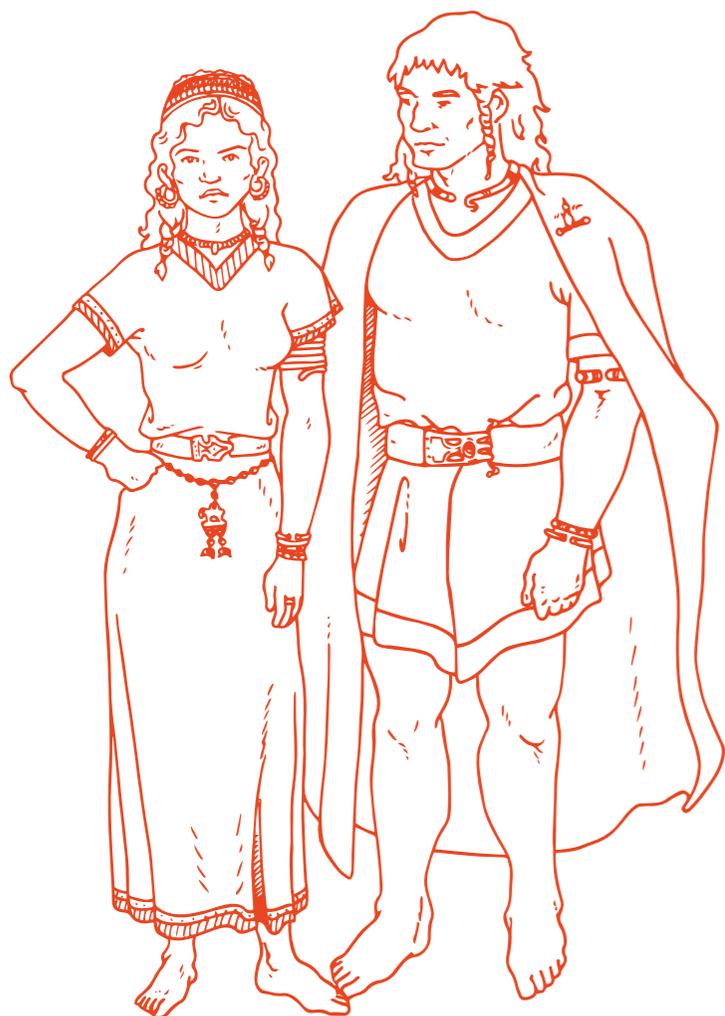
Van ser un poble molt avançat per a la seua època. Tenim la mostra en la complexitat de les construccions, el torn per a fabricar la ceràmica, els treballs d'orfebreria, el teler, els intercanvis comercials, etc. Ara bé, eren pobles bàsicament agraris i ramaders. De fet, eren ells qui proveïen de carn, cereals i aliments als fenicis, així com de metalls i minerals.

Els assentaments eren nuclis de població concentrats i se solien situar en llocs estratègics i elevats, amb bona visibilitat. N'hi havia de totes les dimensions, però s'ha observat una major concentració de població en les zones costeres, tal com passa avui en dia en les actuals ciutats.

¿Cómo eran?

Fueron un pueblo muy avanzado para su época, tenemos la muestra en la complejidad de las construcciones, en el torno para fabricar la cerámica, en los trabajos de orfebrería, el telar, en los intercambios comerciales, etc., pero eran pueblos básicamente agrarios y ganaderos, de hecho eran ellos quienes proveían de carne, cereales y alimentos a los fenicios, así como de metales y minerales.

Los asentamientos eran núcleos de población concentrados y se solían situar en lugares estratégicos y elevados, con buena visibilidad. Había de todos los tamaños, pero se ha observado una mayor concentración de población en zonas costeras, tal y cómo pasa hoy en día en las ciudades actuales.

Com s'organitzaven?

LES CLASSES SOCIALS

La societat ibera era complexa i estava formada per estaments o grups socials. Era una societat completament jerarquizada i molt classista.

En el cim de la piràmide es trobaven els prínceps, règuls o cabdills. Aquests càrrecs dirigents s'heretaven per fets heroics dels seus avantpassats i tenien baix el seu comandament el poder polític i religiós, per la qual cosa controlaven i dominaven la població. Generalment tenien baix el seu domini un territori amb diverses poblacions, una de les quals era la central o principal.

A mesura que va anar evolucionant la cultura ibera es va anar conformant una aristocràcia local, que va anar substituint els règuls. Tenien un caràcter militar i eqüestre, i formaven un clientelisme amb el mandatari principal, que controlava l'economia, l'agricultura i el comerç. En els segles III i II a. de la n. e. van sorgir els senats o consells, que eren un estament polític dirigent i format per persones notables que es renovaven periòdicament.

En un estament més baix estaven els agricultors, els ramaders i els artesans, que constituïen el que avui en dia coneixem com la classe mitjana. Eren persones lliures i possiblement amb propietats. Eren el gruix de la població.

En l'estament inferior estaven els serfs i esclaus. Fins a la II Guerra Púnica (218 a. de la n. e. - 201 a. de la n. e.) no hi ha referències a esclaus i, tot i que es cita l'esclavització dels vençuts, no hi ha indicis de venda a altres ibers, per la qual cosa es pensa que podrien haver-se portat a mercats esclavistes de l'exterior.

¿Cómo se organizaban?

LAS CLASES SOCIALES

La sociedad íbera era compleja y estaba formada por estamentos o grupos sociales. Era una sociedad completamente jerarquizada y muy clasista.

En la cima de la pirámide encontramos a los príncipes, régulos o caudillos. Estos cargos dirigentes se heredaban por hechos heroicos de sus antepasados y tenían bajo su mando el poder político y religioso, por lo que controlaban y dominaban a la población. Generalmente tenían bajo su dominio un territorio con diversas poblaciones, siendo una la central o principal.

A medida que fue evolucionando la cultura íbera se conformó una aristocracia local, que fue sustituyendo los régulos. Tenían un carácter militar y ecuestre, y formaban un clientelismo con el mandatario principal, controlando la economía, la agricultura y el comercio. En los siglos III y II a. n. e. surgen los senados o consejos, que eran un estamento político dirigente y formado por personas notables que se renuevan periódicamente.

En un estamento más bajo estaban los agricultores, los ganaderos y los artesanos, que constituirían lo que hoy en día conocemos como la clase media. Eran personas libres y posiblemente con propiedades. Eran el grueso de la población.

En el estamento inferior estaban los siervos y esclavos. Hasta la II Guerra Púnica (218 a. n. e. - 201 a. n. e.) no hay referencias a esclavos, citándose la esclavización de los vencidos, pero no hay indicios de venta a otros íberos, por lo que se piensa que podrían haberse llevado a mercados esclavistas del exterior.

TRETS DE LA CULTURA I LA SOCIETAT IBERA

RASGOS DE LA CULTURA Y LA SOCIEDAD ÍBERA

El paper de la dona

La base de la societat ibera estava en la família. Les parelles eren monògames i tenien pocs fills. La fidelitat conjugal es considerava una virtut, així com la castedat en els joves abans del matrimoni. Era una societat patriarcal, on el cap de família designava les tasques als diferents membres. Tot i això, la dona tenia un gran protagonisme, ja que solia oficiar cerimònies religioses i realitzava tasques agrícoles, domèstiques i, fins i tot, fabricava la ceràmica i els teixits.

La dona era percebuda com a continuadora, cohesionadora i garant de la família. Els acords entre diferents polítics i les unions de pobles es realitzaven mitjançant el matrimoni i en les representacions ceràmiques que s'han pogut trobar s'entrevéu certa igualtat entre home i dona, tot i que els cabdills sempre eren homes.

Les dones podien escollir amb qui es casaven, així com divorciar-se, i algunes dones aristòcrates fins i tot podien tindre molt de poder dins de la societat.

El papel de la mujer

La base de la sociedad íbera estaba en la familia. Las parejas eran monógamas y tenían pocos hijos, considerándose la fidelidad conyugal como una virtud, al igual que la castidad en los jóvenes antes del matrimonio. Era una sociedad patriarcal, donde el cabeza de familia designaba las tareas a los diferentes miembros, aun así, la mujer tenía un gran protagonismo, pues solía oficiar ceremonias religiosas y realizaba tareas agrícolas, domésticas e incluso fabricaba cerámica y tejidos.

La mujer era percibida como continuadora, cohesionadora y garante de la familia. Los acuerdos entre diferentes políticos y las uniones de pueblos se realizaban mediante el matrimonio y en las representaciones cerámicas que se han podido encontrar se entrevé cierta igualdad entre hombre y mujer, a pesar de que los caudillos siempre eran hombres.

Las mujeres podían escoger con quien se casaban, así como divorciarse, y algunas mujeres aristócratas podían llegar a tener mucho poder dentro de la sociedad.

La indumentària

HI HAVIA MODES O VESTIEN TOTS IGUALS?

El treball tèxtil es restringia a les dones i pràcticament totes sabien filar, encara que algunes d'elles es degueren especialitzar en aquestes tasques. Mostra del gran treball tèxtil és la gran quantitat de fusaioles i pondus que s'han trobat en les excavacions.

Religió

EN QUI CREIEN?

Es coneixen pocs detalls de les creences religioses i les pràctiques rituals. Se sap que els ibers tenien santuaris construïts dins i fora de les poblacions, i també llocs sagrats naturals, com és el cas d'algunes coves i fonts. Els santuaris eren llocs de romeria anual, que coincidirien probablement amb els cicles agrícoles i amb el solstici d'estiu.

Sembla ser que allà invocaven els déus, dels quals en desconeixem els noms i formes de representació, per demanar fecunditat i salut tant per a les persones com per al bestiar i les collites. Als santuaris dipositaven exvots, que són petites figures de bronze o ceràmica que representen animals, persones o parts del cos. També feien altres tipus d'ofrenes, com les d'aliment i les libacions.

En les poblacions existents s'han identificat alguns rituals, com les ofrenes d'animals, els enterraments o dipòsits d'infectants nounats en els paviments de les cases.

Els animals eren símbols sagrats i, per exemple, els cérvols es vinculaven a la divinitat femenina i els cavalls a instruments de guerra.

La indumentaria

¿HABÍA MODAS O VESTÍAN TODOS IGUALES?

El trabajo textil se restringía a las mujeres y prácticamente todas sabían hilar, aunque algunas de ellas se debieron especializar en estas tareas. Muestra del gran trabajo textil es la gran cantidad de husos y ponderas que se han localizado en las excavaciones.

Religión

¿EN QUIÉN CREÍAN?

Se conocen pocos detalles de las creencias religiosas y las prácticas rituales. Se sabe que los íberos tenían santuarios construidos dentro y fuera de las poblaciones, y también lugares sagrados naturales, como es el caso de algunas cuevas y fuentes. Los santuarios eran lugares de romería anual, que coincidirían probablemente con los ciclos agrícolas y con el solsticio de verano.

Parece ser que allà invocaban a los dioses, de los cuales desconocemos los nombres y formas de representación, para pedir fecundidad y salud tanto por las personas como para el ganado y las cosechas. En los santuarios depositaban exvotos, que son pequeñas guras de bronce o cerámica que representan animales, personas o partes del cuerpo. También hacían otro tipo de ofrendas, como las de alimento y las libaciones.

En las poblaciones existentes se han identificado algunos rituales, como las ofrendas de animales, los entierros o depósitos de niños recién nacidos en los pavimentos de las casas.

Los animales eran símbolos sagrados, por ejemplo los ciervos se vinculaban a la divinidad femenina y el caballo como instrumento de guerra.

Rituals funeraris

Les creences relacionades amb la mort són les que ens resulten més conegudes. L'existència d'un complex ritual per als enterraments ressalta les fortes creences que els ibers tenien sobre el més enllà. Des de la pròpia mort, la cremació dels cossos i el dipòsit de les restes en les necròpolis, tot el procés funerari presenta un seguit de ritus que permetien que el mort continuara el seu etern viatge i que els déus li foren propicis en la seua nova vida.

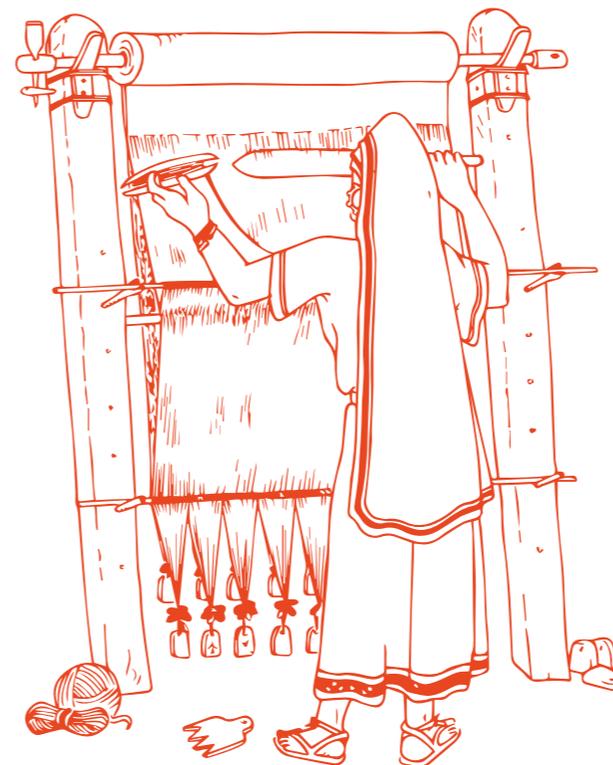
Rituales funerarios

Las creencias relacionadas con la muerte son las que nos resultan más conocidas. La existencia de un complejo ritual para los entierros resalta las fuertes creencias que los íberos tenían sobre el más allá. Desde la propia muerte, la cremación de los cuerpos y el depósito de los restos en las necrópolis, todo el proceso funerario presenta una serie de ritos que permitían que el muerto continuara su eterno viaje y que los dioses le fueran propicios en su nueva vida.

ACTIVITATS PRODUCTIVES

ACTIVIDADES PRODUCTIVAS

En què treballaven?

Es va produir una especialització per a cada ofici: ferrers, artesans, orfegres, obrers, agricultors, etc. Malgrat aquest fet, sempre va existir una artesanía casera que duien a terme les dones, amb la confecció dels teixits, la ceràmica per a la cuina o la confecció de cistells o sandàlies amb espart.

¿En qué trabajaban?

Se produjo una especialización para cada oficio; herreros, artesanos, orfebres, obreros, agricultores, etc. A pesar de este hecho, siempre existió una artesanía casera que se llevó a cabo por las mujeres, con la confección de los tejidos, la cerámica para la cocina o la confección de cestos o sandalias con esparto.

La metal·lúrgia

La metalurgia

Els ferrers requerien coneixements i habilitats específiques, per tant, era una professió molt especialitzada i valorada.

Los herreros requerían conocimientos y habilidades específicas, por lo que era una profesión muy especializada y valorada.

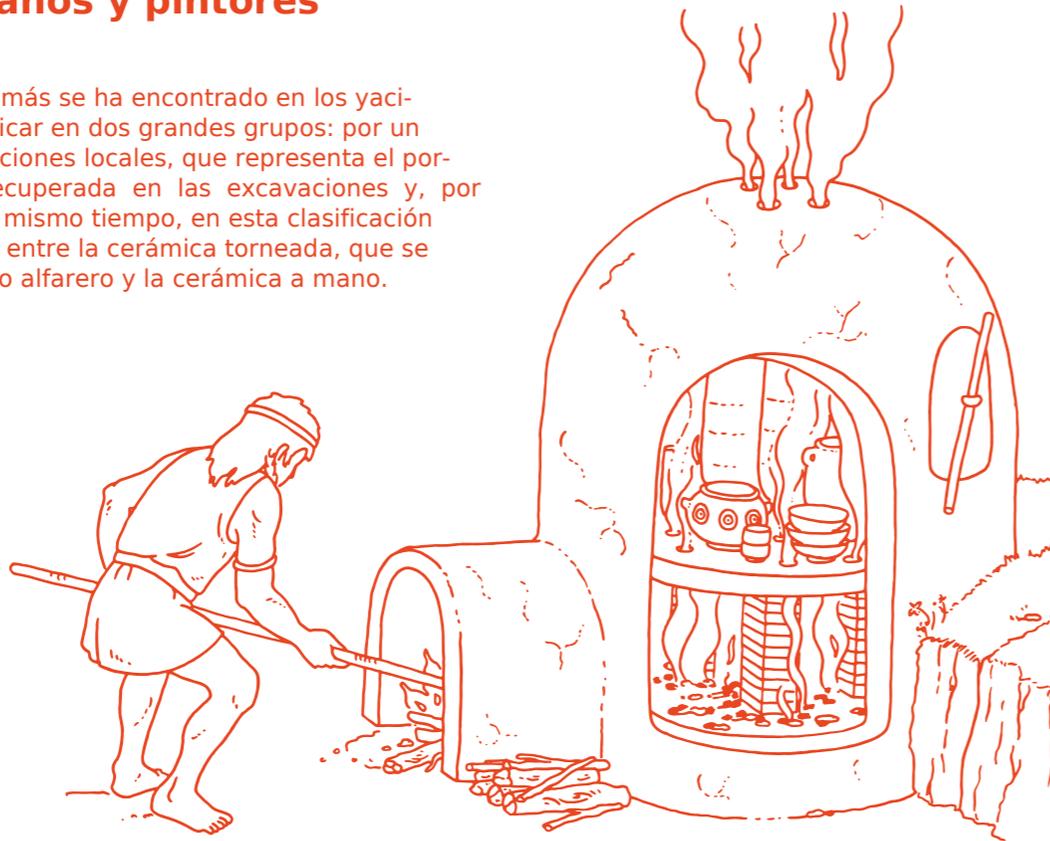

Ceramistes, artesans i pintors

La ceràmica és el material que més s'ha trobat en els jaciments ibers. Es pot classificar en dos grans grups: d'una banda, la ceràmica de les produccions locals, que representa el percentatge major de terrisseria recuperada en les excavacions i, d'altra, la ceràmica importada. Al mateix temps, en aquesta classificació també s'ha de distingir entre la ceràmica tornejada, que es fabricava amb l'ajuda del torn terrisser i la ceràmica a mà.

Ceramistas, artesanos y pintores

La cerámica es el material que más se ha encontrado en los yacimientos íberos. Se puede clasificar en dos grandes grupos: por un lado, la cerámica de las producciones locales, que representa el porcentaje mayor de alfarería recuperada en las excavaciones y, por otro, la cerámica importada. Al mismo tiempo, en esta clasificación también se tiene que distinguir entre la cerámica torneada, que se fabricaba con la ayuda del torno alfarero y la cerámica a mano.

Agricultura

Com era i quines eines utilitzaven?

Predominava el secà, on tenia un pes molt important el cultiu de cereals com el blat, l'ordi, l'avena, els llegums, etc. També recollien olives, avellanes, figues, mores, espàrrecs, herbes aromàtiques, canyes i espart, i servien tant per alimentar-se com per a fabricar-se complements.

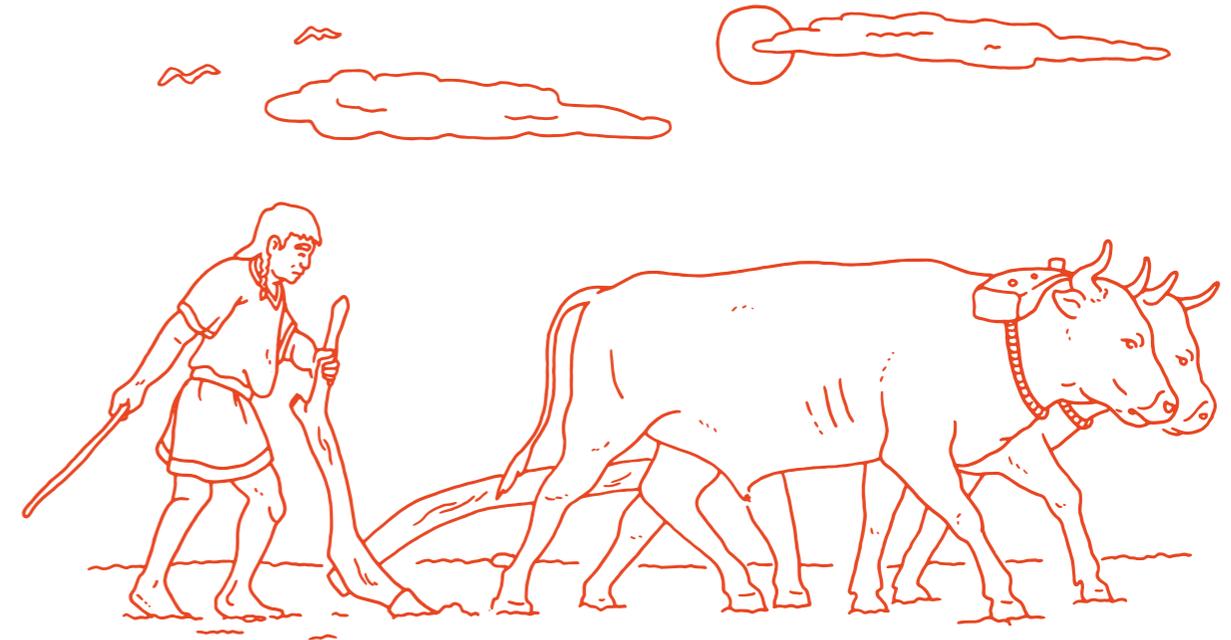
El cultiu de la vinya va ser introduït pels grecs i va aconseguir molta importància. En algunes zones van arribar a produir-ne molta quantitat, mentre que en altres llocs com el Poblat Iber del Puig de la Nau de Benicarló l'importaven d'Eivissa o Marsella.

Agricultura

¿Cómo era y qué herramientas utilizaban?

Predominaba el secano, donde tenía un peso muy importante el cultivo de cereales como el trigo, la cebada, la avena, legumbres, etc. También recogían aceitunas, avellanas, higos, moras, espárragos, hierbas aromáticas, cañas y esparto, que servían tanto para alimentarse como para fabricar complementos.

El cultivo de la vid fue introducido por los griegos y consiguió mucha importancia. En algunas zonas llegaron a producir mucha cantidad, mientras que en otros lugares como el Poblado Íbero del Puig de la Nau de Benicarló lo importaban de Ibiza o Marsella.

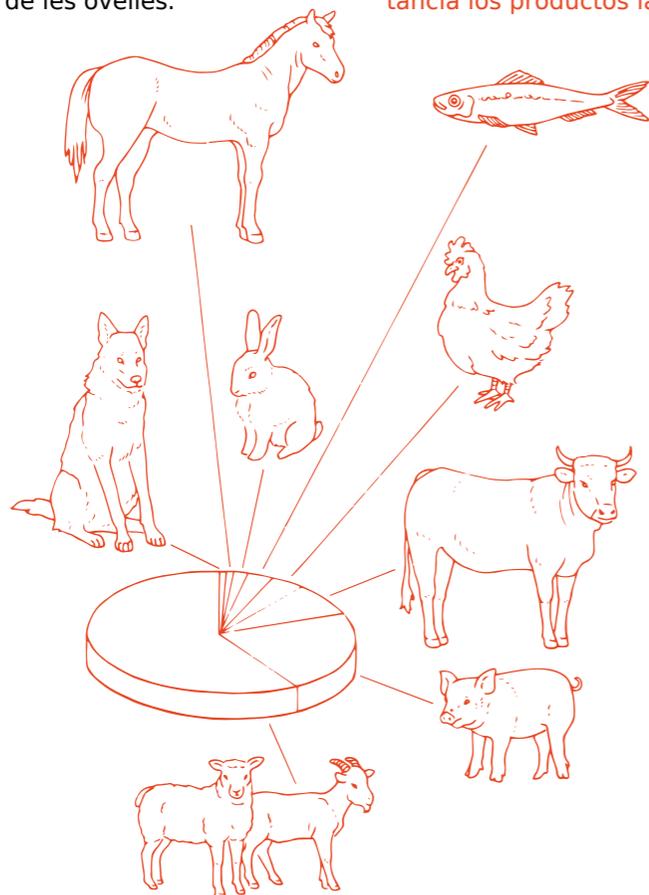

Ramaderia, caça i pesca

Quina carn o peix menjaven?

El sector primari també va tenir un gran pes en l'economia ibera. El pasturatge era més rellevant que la cria en estables i els animals més consumits eren les cabres, ovelles, i alguns porcs i bòvids. També criaven bous i cavalls, però no eren per al consum, sinó per a l'arrossegament o el transport.

A banda del consum de carn, van adquirir molta importància els productes lactis i la llana de les ovelles.

Ganadería, caza y pesca ¿Qué carne o pescado comían?

El sector primario también tuvo un gran peso en la economía íbera. El pastoreo era más relevante que la cría en establos y los animales más consumidos eran las cabras, ovejas, y algunos cerdos y bóvidos. También criaban bueyes y caballos, pero no eran para el consumo, sino para el arrastre o el transporte.

Además del consumo de carne, adquirieron mucha importancia los productos lácteos y la lana de las ovejas.

INTERCANVIS COMERCIALS, MONEDA I ESCRITURA

INTERCAMBIOS COMERCIALES, MONEDA Y ESCRITURA

Amb els seus productes van comerciar amb grecs, fenicis, cartaginesos o els celtíbers de l'interior.

Con sus productos comerciaron con griegos, fenicios, cartagineses o los celtíberos del interior.

L'escritura

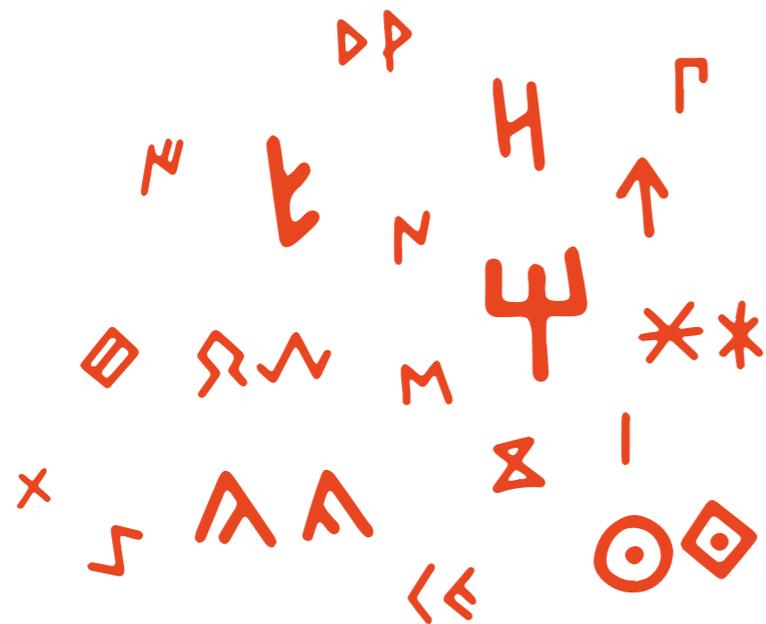
Sabien llegir i escriure?

Tenien alfabet com nosaltres?

Els ibers tenien un sistema d'escritura prou desenvolupat i propi, adquirit gràcies als contactes amb els colonitzadors fenicis i grecs (s. IV a. de la n. e.). Era un sistema intermediari entre l'escritura alfabètica i la sil·làbica (denominat semi-sil·làbic).

Hi havia dos tipus d'alfabets, encara que molt pareguts, el llevantí i el de la zona d'Andalusia (turdetà). El significat dels escrits encara és avui en dia una incògnita, encara que algunes lletres es poden interpretar, per la qual cosa els textos es poden desxifrar però no entendre.

Utilitzaven diferents suports, com làmines de plom, pedra, en les parets, en les escultures, sobre la ceràmica, en les monedes, etc.

La escritura

¿Sabían leer y escribir?

¿Tenían alfabeto como nosotros?

Los íberos tenían un sistema de escritura muy desarrollado y propio, adquirido gracias a los contactos con los colonizadores fenicios y griegos (s. IV a. n. e.). Era un sistema intermedio entre la escritura alfabética y la silábica (denominado semi-silábico).

Existían dos tipos de alfabetos, aunque muy parecidos, el de la zona de levante y el de la zona de Andalucía (turdetano). El significado de los escritos todavía hoy en día es una incógnita, aunque algunas letras se pueden interpretar, por lo que los textos se pueden descifrar, pero no entender.

Utilizaban diferentes soportes, como láminas de plomo, piedra, en las paredes, en las esculturas, sobre la cerámica, en las monedas, etc.

URBANISME

URBANISMO

Els poblats ibers solien situar-se en cimes, on dominaven visualment les planures del voltant i els camins terrestres o rutes marítimes. Molts d'aquests estaven fortificats amb muralles i torres per a garantir-ne la seguretat i la pròpia identitat. Aquests assentaments posen de manifest que hi havia una estructura urbana i socioeconòmica.

Los poblados íberos solían situarse en cimas, donde dominaban visualmente las llanuras de alrededor y los caminos terrestres o rutas marítimas. Muchos de ellos estaban fortificados con murallas y torres para garantizar la seguridad y su propia identidad. Estos asentamientos ponen de manifiesto que había una estructura urbana y socioeconómica.

Com s'estructuraven les cases?

La grandària de les cases variava molt, així com la seua estructura per dins, i tot depenia de la posició social de qui les habitava. Però en general solien ser menudes, d'uns 20 a 40 m², el que també determinava que les famílies foren de pocs membres. Per la influència grega, en les zones costaneres les cases eren de planta quadrada i d'una o dos habitacions.

¿Cómo se estructuraban las casas?

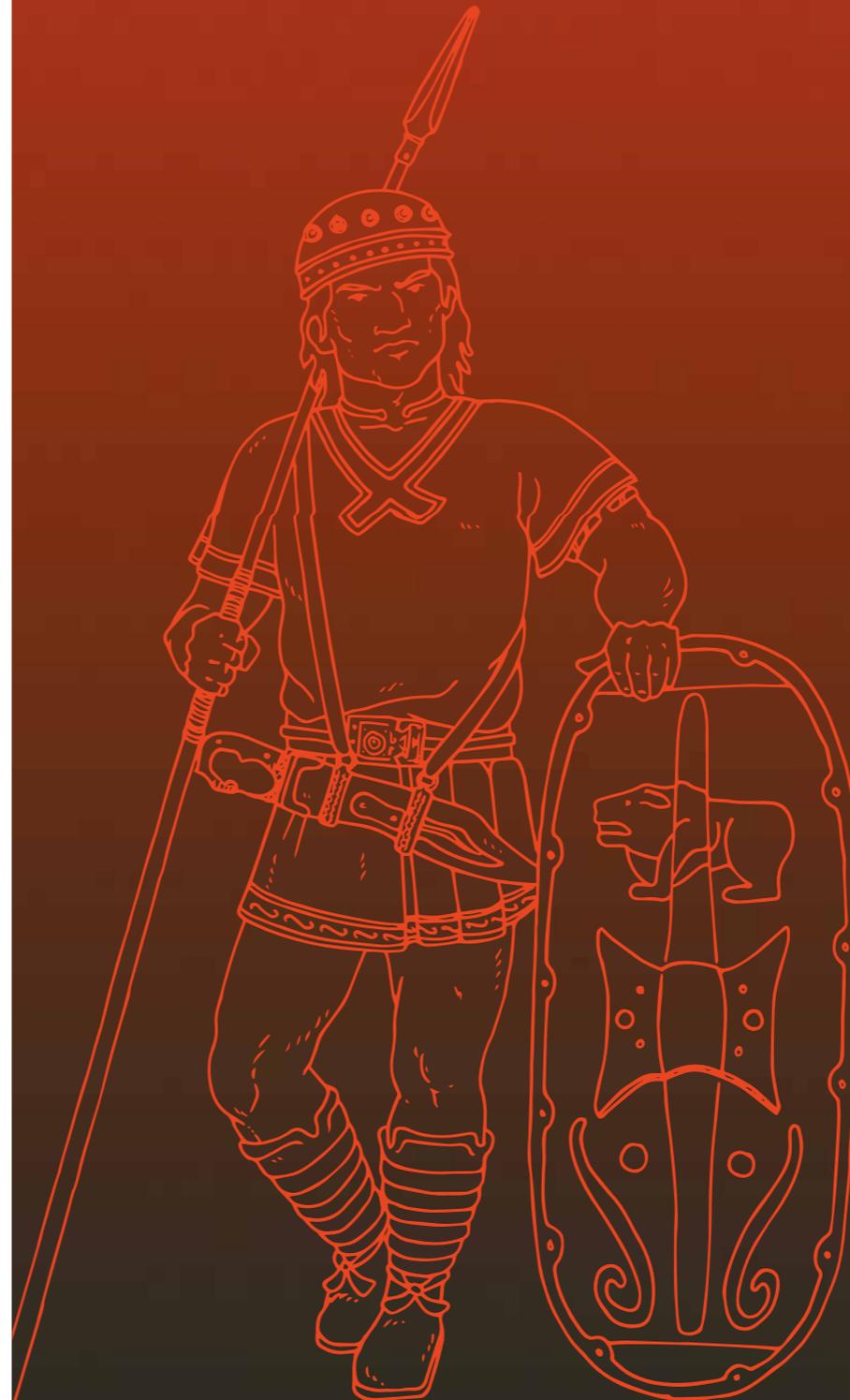
El tamaño de las casas variaba mucho, así como su estructura interior, y todo dependía de la posición social de quien las habitaba. Pero en general solían ser pequeñas, de unos 20 a 40 m², lo que también determinaba que las familias fueran de pocos miembros. Por la influencia griega, en las zonas costeras las casas eran de planta cuadrada y de una o dos habitaciones.

ARMES I GUERRERS

ARMAS Y GUERREROS

Les elits guerreres tenien molt de pes i la guerra com activitat organitzada era molt important, al que es sumava la predisposició per al combat. Però els ibers no eren pobles guerrers i els exèrcits no estaven ben consolidats, només en períodes de guerra o quan servien com a mercenaris d'altres pobles per tota la Mediterrània (principalment per als púnics, però també per als pobles grecs i romans).

Las élites guerreras tenían mucho peso y la guerra como actividad organizada era muy importante, a lo que se sumaba la predisposición para el combate. Pero los íberos no eran pueblos guerreros y los ejércitos no estaban consolidados, tan solo en periodos de guerra o cuando servían como mercenarios para otros pueblos por todo el Mediterráneo (principalmente para los púnicos, pero también para los pueblos griegos y romanos).

Quines armes utilitzaven?

La introducció de la metal·lúrgia va propiciar la fabricació d'armes i va donar lloc a l'aparició de nombroses armes ofensives de ferro. La possessió d'armes era un signe de poder i estatus social.

Les armes van anar evolucionant. En un primer moment l'arma de cos a cos més rellevant era la llança de ferro acompanyada d'una javalina. A partir d'ací és quan va aparèixer una de les armes més característiques del període iber: la falcata, una espasa amb la fulla corbada.

L'armament defensiu era de bronze i cuir, i podia estar format per un casc, una cuirassa, un disc protector del pit, un escut i gamberes.

Les armes formaven part dels aixovars funeraris, per la qual cosa s'han trobat nombroses peces en les necròpolis dels jaciments.

¿Qué armas utilizaban?

La introducción de la metalurgia propició la fabricación de armas, apareciendo numerosas armas ofensivas de hierro. La posesión de armas era un signo de poder y estatus social.

Las armas fueron evolucionando. En un primer momento el arma de cuerpo a cuerpo más relevante era la lanza de punta de hierro acompañada de una javalina. A partir de aquí es cuando apareció una de las armas más características del periodo íbero: la falcata, que era una espada con la hoja curvada.

El armamento defensivo era de bronce y cuero, y podía estar formado por un casco, una coraza, un disco protector del pecho, un escudo y grebas o espinilleras.

Las armas formaban parte de los ajuares funerarios, por lo que se han encontrado numerosas piezas en las necrópolis de los yacimientos.

Els ibers a les nostres terres

Los íberos en nuestras tierras

Organitza / Organiza:

Finançament / Financiamiento:

Horari

Dimarts a divendres de 9 a 14 h i de 17 a 20 h

Dissabte de 10 a 13 h i de 17 a 20 h

Diumenge de 10.30 a 13.30 h

Dilluns tancat

correu.mucbe@benicarlo.org

www.ajuntamentdebenicarlo.org/mucbe

Mucbe (Museu de la Ciutat de Benicarló)

Carrer de la Pau, 2 - 12580 Benicarló

Tel. 964 460 448